

"רציתי שיהיה לי אבא גם במחיר שזה כואב לי" | הילדים שחוו אלימות בבית נחשפים

רעות התחננה לרווחה שיצילו אותה מאמא שלה ונותרה ללא מענה, ליעוז ניסה להשלים עם האבא שהכה אותו ללא הצלחה, ובר זוכרת דריכות מוגברת לקראת המכה הבאה. שלושה צעירים שעברו אלימות במשפחה כילדים משתפים בזיכרונות ובתחושות שלא מרפים

42 תגובות

הדר גיל-עד | 21.11.20 | 13:44



תגיות וידאו ילדים אלימות במשפחה מיוחד

הם זעקו לקבל עזרה, חלק במפורש וחלק בשקט, קיוו שמישהו יראה את הסימנים, אבל עבור המבוגרים שהקיפו אותם, במערכת החינוך, במשפחה או ברווחה, הם היו שקופים. הם מצאו עצמם מתמודדים כמעט לבד עם מציאות אלימה שנכפתה עליהם בבית. המקום שאמור להיות אי של שפיות עבור כל ילד, היה עבורם לא פעם שדה קרב.

שנים רבות אחרי, כשהם כבר מבוגרים, הם התיישבו מול המצלמות ושיתפו את סיפורם האישי במטרה להעביר מסר של תקווה לכל ילד שמתמודד עם מציאות אלימה בבית. **כתבה שנייה לקראת יום המאבק באלימות במשפחה.**

• ["פוצצתי את אשתי במכות. בכלא בכיתי כל לילה": גברים אלימים שפנו לשיקום מדברים](#)



6 צפייה בגלריה

(צילום: אורי דוידוביץ')

"כולם ידעו, אף אחד לא עשה עם זה כלום"

רעות אופק

גדלתי בבית אלים בצורה מאוד קיצונית, שדה קרב של ממש. ראיתי אלימות בין ההורים שלי וגם חוויתי אותה על בשרי. אלימות פיזית, מילולית, מנטלית.

כשהייתי בת שנה וחצי אני זוכרת שהייתי עם אמא שלי במטבח ואבא שלי נכנס פתאום, הפיל אותה ושיספף לה את הגרון מול העיניים שלי. אני זוכרת את זה לפרטי פרטים – איפה בדיוק אני הייתי, באיזה שלב אמא שלי כבר הפסיקה להתנגד, איך הסכין נראה, איזה עגילים היו לאמא שלי, ואיזו חגורה הייתה לאבא שלי. לימים אבחנו אותי עם פוסט-טראומה מורכבת ואמרו שעצם זה שאני זוכרת את האירוע לפרטי פרטים מגיל כל כך צעיר מעיד על עוצמת הטראומה.

לאורך השנים חוויתי אלימות מאמא שלי שכללה בעיטות ודחיפות. היא הייתה מטיחה את הראש שלי ברצפה עד שמשקפי הראייה שלי נשברו. אמא שלי הייתה משכימה אותי בבוקר בצעקות, מגלגלת אותי מהמיטה ישר לרצפה. זה היה להתעורר לרוחות מלחמה.

היא הייתה אומרת לי שאני אפס, שאני כלום, ששום דבר לא יצא ממני ושאני מכוערת ומטומטמת. המילים האלה, כשאומרים אותן על בסיס יום יומי לילדה קטנה, שעוד לא גיבשה זהות, היא מאמינה לזה. הסתובבתי שנים עם השאלה בשביל מה הביאו אותי לפה?

הייתי ילדה עצובה, כבויה, בוכה המון, אבל אף אחד לא ראה מה עובר עליי. הגעתי לבית הספר עם סימני אלימות כחולים, עם שריטות, משקפיים שבורים מודבקים בסלוטייפ – ואף אחד אף פעם לא שאל אותי מה קרה. כשהייתי מתפרצת בבכי באמצע השיעור היו מבקשים ממני לצאת בטענה שאני מפריעה. כולם ידעו וכולם ראו. המורים, השכנים. אף אחד לא עשה עם זה כלום.

בשנים הראשונות התביישתי מאוד לבקש עזרה, חייתי עם תחושות קשות מאוד של בושה. בשנות התיכון כבר הבנתי שאם אני לא אנסה להציל את עצמי אף אחד לא יציל אותי וניסיתי ללכת למשרד הרווחה בעיר. במשך שנים הלכתי כמעט כל יום וביקשתי שיצילו אותי, אבל הם שלחו אותי כלעומת שבאתי. זו תחושה של חוסר אונים בלתי נסבלת.



אופק. "ביקשתי מהרווחה שיצילו אותי אבל הם שלחו אותי כלעומת שבאתי" (צילום: אורי דוידוביץ')

כשהייתי בשנות ה-20 המוקדמות שלי אמא גירשה אותי מהבית בלי שום התרעה מוקדמת. הייתי בתקופת מבחנים באוניברסיטה, ישבתי בחדר ולמדתי, והיא פשוט פתחה את הדלת באגרסיביות ואמרה לי "עופי מהבית". יצאתי לגשם בלי כלום, כמו שאני, עם פיג'מה וכפכפים. הייתי בסערת רגשות, שילוב של תחושת הקלה ופחד מאוד גדול.

לפוסט-טראומה יש השלכות ונזקים שאני נושאת אותם עד היום, ואני אשא אותם עד יומי האחרון. זאת המלחמה היום-יומית שלי. קשה לי להיות במקומות הומי אדם, אני לא מסוגלת לשמוע תינוק בוכה, קשה לי לקבל מחמאות, אני לא רגילה לשמוע מילים טובות. זה דורש ממני כל הזמן להילחם בקולות האלה.

השליחות שלי עכשיו היא להציל ילדים מוכים, נשים מוכות ולטפל בהם. לפני שנתיים הקמת את "מרכז אופק" – מרכז הוליסטי לסיוע, שיקום וטיפול שנותן מענה מקיף בכל ההיבטים של אלימות במשפחה.

"רציתי שיהיה לי אבא גם במחיר שזה כואב לי"

ליעוז שי

אני זוכר עד היום את תחושת המתח כשהיינו שומעים את הרכב של אבא שלי חונה בחנייה, או כשהיינו שומעים את הצעדים שלו בשביל הכניסה לבית. לא זכורים לי הרבה רגעים שמחים מהילדות, אני זוכר המון קושי. גם קושי כלכלי, אבל הרבה מאוד קושי מבחינת היחסים במשפחה.

בגיל מאוד צעיר היה לי ברור שאצל אנשים אחרים זה לא ככה, כבר בגיל ארבע הבנתי שאבא שלי חריג בנוף. אני זוכר שהלכנו לשעת סיפור בספרייה העירונית ואם הייתה חוויה פחות חיובית, או איזשהו קונפליקט בינו לבין מישהו אחר שם, הוא יכול היה לצאת משליטה ולהרים את הקול. הבנתי שמהו לא בסדר כשראיתי איך אנשים מסתכלים עליו.

הייתה המון אלימות מילולית בבית, זה מה שאני זוכר בתור ילד קטן. עד גיל חמש גדלתי בתחושה שכל מה שאני עושה זה מאוד מאוד לא בסדר. ניסיתי להבין את החוקיות, אבל לא הצלחתי כי תגובה אלימה וצעקות יכלו להיות תגובה לגיטימית גם לזה שהזזתי את המלח קצת בפראות.

לאבא שלי היה שיח מאוד לא נעים ואלים. היו המון איומים, פחדתי ממנו. היו לי שני קולות בראש – הרצון והצורך במערכת יחסים של אבא ובן, לצד פחד יום-יומי ממנו, כי הוא היה לא צפוי. הבנתי שאני צריך להיות כמה שיותר זהיר ושקט ולא להשמיע טענות, גם אם משהו לא נעים לי.

כשהייתי בן ארבע זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי אלימות מוחשית של אבא שלי נגד אמא שלי. הוא פשוט ניסה לרצוח אותה. לא הבנתי את זה אז, פשוט הבנתי שהיא צריכה עזרה ושאני צריך לצאת החוצה ולרוץ להזעיק עזרה, כמו בסרטים המצוירים. אני זוכר את הקולות שלהם מחדר האמבטיה, אני זוכר אותה יוצאת משם חבולה.



שי. "גדלתי בתחושה שכל מה שאני עושה זה מאוד מאוד לא בסדר" (צילום: אורי דוידוביץ')

אלו היו שנות ה-90 המוקדמות, נסענו משם למשטרה להגיש תלונה, עם אחותי הקטנה שהייתה אז בת חודשיים-שלושה. השוטרת בתחנה אמרה לאמא שלי שהיא חושבת שהבעיה זה שהיא מעצבנת אותן, ושבפעם הבאה כשהוא מתעצבן שתכין כריכים, תחתוך פירות ותיתן לו לעשות סיבוב עם הילדים – הוא יירגע וזה ייפתר.

הוא נעצר ואחרי שהשתחרר התחילו הסדרי הראייה, ואלה היו ביקורים מאוד קשים וטעונים. שם התחילה מערכת היחסים העצמאית שלי איתן, בלי שיש איזה מבוגר או יד מכוונת באינטראקציה בינינו.

רציתי שיהיה לי אבא, גם במחיר שזה כואב לי. הוא עזב את הארץ ובחופשות הייתי טס אליו לחו"ל, ושם חוויתי אלימות פיזית ומילולית קשה, דווקא במקום שהייתי בו מנותק לחלוטין. הרגשתי שהוא מסיים איתי את מה שהוא לא הספיק לסיים עם אמא שלי.

כל הזמן היה ענן כזה שריחף מעליי שאני לא מספיק טוב. הייתי ילד פוסט-טראומתי שכמעט לא נושם מרוב פחד. הרגשתי מכבש של לחצים לגבי מי שאני, וספגתי המון ביקורת.



שי. "רציתי שיהיה לי אבא, גם במחיר שזה כואב לי" (צילום: אורי דוידוביץ')

בגיל שלוש, כשעושים את כל החשבונות, שלחתי לו הודעה מאוד פשוטה "היי, מה שלומך? המון זמן לא דיברנו", ממש כמה שורות קצרות. אז הוא כתב לי: "שלום, זה בסדר שלא דיברנו. כל אחד צריך להישאר במקומו". זה היה המסמר האחרון שניפץ לי את הפנטזיה על יחסי ילד ואבא. תמיד קיוויתי ביני לבין עצמי שאולי הוא מצטער.

זה השאיר פוסט-טראומה וזיכרונות שצריך להתמודד איתם. גם בתור מבוגר יש לי הרבה פעמים איזשהו צורך שתהיה לי דמות הורית שתושיע. אבל היום כמבוגר אני במקום אחר, אחרי שעבדתי המון על עצמי. עוד אין לי משפחה, אבל זה כן משהו שמאוד הייתי רוצה להצליח בו, ואני גם די משוכנע שאני אעשה את זה טוב, אז אני ארגיש שניצחתי ושסגרתי את המעגל שלי.

"את לא יודעת מאיפה תגיע המכה"

נר סטאר

אני זוכרת את עצמי בתור ילדה, בחלון בחדר, תמיד מתפללת לאלוהים – או שייקח אותנו, או שייקח אותנו, רק שיוציא אותנו מהמצב הזה.

הבית שגדלתי בו היה מאוד מפחיד ולא צפוי. חווינו כל סוג של אלימות שיש בערך מצד אבא שלי – אלימות פיזית, מילולית, נפשית, רגשית, כלכלית. היו גם מעשים מגונים, שזה משהו שרק לאחרונה התחלתי להודות בו בפני עצמי. זו אווירה שאתה לא יודע מה הולך להיות, מאיפה תקבל את המכה? מה יקרה? על מי אני צריכה להגן קודם – עליי או על אחותי הקטנה?

זה היה כל הזמן, כי אם אין מכות אז יש צעקות, יש קללות, יש איומים, יש מבטים. המבטים היו אחד הדברים הכי קשים. מבטים שמכניסים אותך לכוננות, להיות במצב של "היכון", כמו במלחמה, כי את לא יודעת מאיפה תגיע המכה.

לעומתם היו רגעי אור שבהם הכל היה נראה אחרת. הייתי מצחיקה את המשפחה, משתעשעת. אבא שלנו היה מצלם הרבה באותה תקופה אז הייתי מעלה מופעים, ואלה היו רגעי האתנחתא שלנו, רגעים של תקווה שהיו מפיגים את הפחד

ואת הכוונות.

אני זוכרת יום אחד שאני ואחותי ישבנו ושיחקנו בסלון, וההורים שלי היו במטבח. אבא שלי ממש התעצבן וזרק עליה סכין. קפאתי. אני זוכרת את זה כרגע של פחד אמיתי, ומאז השתדלתי לא לקפוא.

בעולם מחוץ לבית פרחתי. הייתי ילדה מצטיינת בלימודים, היו לי המון חברות וחברים, המורות מאוד אהבו אותי. אני חושבת שזה משהו שמאוד מאוד עזר לי, כי ידעתי שאני כן טובה, אני כן חכמה וכן מגיע לי. המון ילדים שנמצאים במצב הזה חושבים שהאלימות הזאת מגיעה להם כי הם ילדים לא טובים, אני ידעתי מההתחלה שזה לא המצב.



סטאר. "אם אין מכות אז יש צעקות, יש קללות, יש איומים, יש מבטים" (צילום: אורי דוידוביץ')

היום שבו הבריחו אותנו מאבא היה יום מאוד מרגש, הרווחה ארגנה מבצע בריחה. הלכנו לבית הספר כרגיל, ואז אמא שלי באה לשם עם מוניית והמנהלת הוציאה אותנו מהכיתות. הייתי בסך הכל בת 10, אבל הרגשתי כבר שמשהו קורה. אמא שלי בכתה ואמרה "זהו בר, אנחנו עוזבות את אבא".

משם נסענו למקלט לנשים מוכות. המקלט הזה הציל אותנו, אבל יחד עם זאת, זו סביבה מאוד לא פשוטה לילדים, יש בה המון פחד, עצב, כאב ובכי. התנאים שם מאוד מאוד לא פשוטים – כיבוי אורות בשעה מוקדמת, תורנויות ניקיון וצפיפות מאוד גדולה. ישנתי במיטה עם אחותי ואמא שלי ישנה במיטה עם אישה זרה. עד היום זה לא נתפס בעיניי.

היינו כל הזמן בחקירות על מה שאבא שלנו עשה לנו. העדות שלי הייתה עדות מרכזית במשפט שלו. אמרתי פשוט הכל – את המעשים המגונים, את המכות, את השריטות, את מה שהוא עשה לאמא שלי, את איך שהגנתי עליה. זו הרגשה מעורבת, כי ברור שגם פחדתי ממנו, אבל יותר פחדתי ממה שהוא יעשה לאמא שלי ולאחותי.



סטאר. "פחדתי ממנו, אבל פחדתי יותר ממה שהוא יכול לעשות לאחותי ולאמא שלי" (צילום: אורי דוידוביץ')

כשיצאנו מהמקלט עברנו להרצליה, לסביבה עם ילדים ממשפחות מאוד אמידות, בעוד שאנחנו חיינו מאוד בצמצום. תמיד היה את האלמנט של הבושה של "לא רוצה שירחמו עליי שאני ילדה מוכה", לא רוצה שידעו בכלל. אני רוצה להצליח בזכות עצמי ולא בזכות מה שקרה לי בעבר.

אני רוצה להעלות את הנושא של אלימות במשפחה למודעות הלאומית ולהראות מה קורה לילדים שחווים את זה. הצעד הבא שלי הוא להקים מרכז לנשים וילדים שבאים מרקע של אלימות במשפחה ועכשיו אין להם כלום – ולתת להם את כל השירותים שנדרשים כדי להשתלב. אני רוצה לתת לנשים וילדים כמוני מקום שייתן להם תקווה, להראות להם שיש דרך לצאת מהמקום הזה.

"במקרים רבים ילדים שנוכחים בזירה עלולים להיפגע מאלימות שאיבדה שליטה, גם אם לא הייתה כוונה לפגוע בהם ישירות", הסבירה ענת אופיר, מנהלת המיזם למניעת התעללות בילדים במכון חרוב. "לעתים הפוגע רואה בילד חלק בלתי נפרד מבת זוגו ולכן מאיים בפגיעה גם בו".

לדבריה, "בישראל אין הכרה לכך שילדים שחשופים לאלימות במשפחה הם נפגעי התעללות, למרות שמחקרים רבים מעלים כי הם חווים תסמינים פוסט-טראומטיים קשים. מגיע לילדים הללו שיראו אותם, שיכירו בהתעללות שהם חווים ויעניקו להם סיוע רגשי".

אם ילד או ילדה בסביבתכם סובל מאלימות בבית, הפנו אותם או התקשרו בעצמכם לקו החירום של משרד הרווחה בטלפון 118 או 077-9208560. המוקד מאויש במשך 24 שעות ביממה ומעניק שירות בעברית, ערבית, רוסית ואמהרית.

